

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av protokoll nr 13 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen skall godkänna det i maj 2000 upprättade protokollet nr 13 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna av år 1950, avseende avskaffande av dödsstraffet under alla omständigheter.

Protokollet är en del av Europarådets mål att göra Europa till ett område helt fritt från dödsstraff. Det kompletterar det sjätte protokollet avseende avskaffande av dödsstraffet av år 1983, som tillåter dödsstraff för handlingar som begåtts under krigstid eller under

överhängande krigshot. Enligt det trettonde protokollet är dödsstraffet alltid förbjudet.

Protokollet har trätt i kraft internationellt i juli 2003. För Finlands del träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer tre månader efter den dag då Finlands godkännandeinstrument deponerats.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i tilläggsprotokollet som hör till området för lagstiftningen. Avsikten är att lagen skall träda i kraft samtidigt som protokollet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge.....	3
2.1. Europarådet.....	3
2.2. Förenta Nationerna	3
2.3. Europeiska unionen.....	4
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	4
4. Propositionens verkningar	4
4.1. Ekonomiska och organisatoriska verkningar	4
4.2. Verkningar på individens ställning	4
5. Beredningen av propositionen	4
5.1. Bakgrund	4
5.2. Avtalsförhandlingarna	5
5.3. Beredningen av propositionen i Finland	5
DETALJMOTIVERING	6
1. Protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland.....	6
2. Motivering till lagförslaget.....	7
3. Ikraftträdande	7
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning	7
LAGFÖRSLAG	9
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll nr 13 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.....	9
PROTOKOLLETS TEXT	10

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

När Finland blev medlem av Europarådet den 5 maj 1989 undertecknades också konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (konventionen; europeiska människorättskonventionen), sådan den lydte ändrad genom tredje, femte och åttonde protokollet, samt det andra protokollet och det första (1952), fjärde (1963), sjätte (1983) och sjunde (1984) protokollet. Finland ratificerade alla dessa den 10 maj 1990 (FördrS 18—19/1990, 63/1999).

Finland undertecknade det nionde protokollet (1990), som upphävdes med det senare nämnda elfte protokollet, den 6 november 1990 och godkände det den 11 december 1992 (FördrS 71—72/1994). Det tionde protokollet (1992), som aldrig trätt i kraft internationellt, undertecknades av Finland den 25 mars 1992 och ratificerades den 21 juli 1992 (European Treaty Series, ETS 146)

Finland undertecknade det elfte protokollet (1994) den 11 maj 1994 och ratificerade detta den 12 januari 1996 (FördrS 85—86/1998). Det tolfte protokollet (2000) undertecknades av Finland den 4 november 2000 och detta trettonde protokoll (2002) den 3 maj 2002.

2. Nuläge

2.1. Europarådet

I artikel 2 i europeiska människorättskonventionen skyddas envars rätt till liv. Enligt stycke 1 i artikeln skall ingen avsiktligt bli berövad livet utom för verkställande av domstols dom i det fall att han har dömts för ett brott, som enligt lagen är belagt med sådant straff. Enligt stycke 2 i artikeln anses berövande av livet inte ha skett i strid mot artikeln när det är en följd av våld som var absolut nödvändigt för att försvara någon mot olaglig våldsgärning, för att verkställa laglig arrestering eller för att hindra någon som lagligen är berövad

sin frihet att undkomma eller för att stävja upplopp eller uppror genom lagligen vidtagna åtgärder.

Avvikelse från konventionsförpliktelserna i nödläge är under vissa förutsättningar möjligt med stöd av artikel 15 i konventionen. Bestämmelsen tillåter dock inte undantag från artikel 2, förutom i fråga om dödsfall till följd av lagliga krigshandlingar.

I artikel 64 i konventionen begränsas inte reservationer men det förbjuds reservationer av allmän karaktär.

Enligt det sjätte protokollet skall dödsstraffet avskaffas. Ingen får dömas till ett sådant straff och ett sådant straff får inte verkställas. Enligt artikel 2 i protokollet kan en stat i sin lag föreskriva dödsstraff för handlingar som har begåtts under krigstid eller under överhängande krigshot. Ett sådant straff kan tillämpas endast i de fall som anges i lagen och i enlighet med dess bestämmelser. Staten skall underrätta Europarådets generalsekretärare om de ifrågavarande bestämmelserna i lagen.

Artikel 3 i det sjätte protokollet tillåter ingen avvikelse från bestämmelserna i protokollet enligt artikel 15 i konventionen. Artikel 4 i protokollet innehåller ett förbud mot reservationer enligt artikel 64 i konventionen.

2.2. Förenta Nationerna

År 1991 godkände Finland det år 1989 ingångna andra fakultativa protokollet till Förenta Nationernas (FN) internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (MP-konventionen, 1966, FördrS 7—8/1976) om avskaffande av dödsstraffet (FördrS 48—49/1991). Enligt artikel 1 i detta fakultativa protokoll får ingen avrättas inom jurisdiktionen för en stat som är part i protokollet och varje stat som är part skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa dödsstraffet inom sin jurisdiktion. Enligt artikel 2 i protokollet kan reservation göras avseende ett mycket allvarligt brott av militär natur begånget under krigstid. Finland har inte gjort en sådan reservation vid godkän-

nande av protokollet.

2.3. Europeiska unionen

Europeiska unionen (EU) har sedan år 1998 verkat aktivt för avskaffande av dödsstraffet.

I juni 1998 godkände EU:s ministerråd riktlinjer för unionens politik gentemot tredjeländer i frågor gällande dödsstraff, varefter Europaparlamentet har utfärdat flera resolutioner beträffande avskaffande av dödsstraffet samt om allmänt avhållande från verkställande av dessa (bl.a. C 210/1998, C 98/1999 och C 279/1999). I artikel 2 i kapitel 1 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, som är godkänd av EU:s ministerråd den 7 december 2000 och som inte är ett juridiskt bindande dokument, konstateras att var och en har rätt till liv och att ingen får dömas till döden eller avrättas (C 364/2000).

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Europarådets målsättning är att förbjuda dödsstraffet i alla dess medlemsstater. Detta trettonde protokoll är en del av denna målsättning. Protokollet motsvarar i övrigt det sjätte protokollet men innehåller inte den möjlighet till undantag som medges i artikel 2 i det sjätte protokollet. Därmed utvidgas det totala förbudet mot dödsstraff till att gälla inte bara fredstid utan även krigstid och överhängande krigshot.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska och organisatoriska verkningar

Propositionen har inga ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

4.2. Verkningar på individens ställning

De rättigheter och friheter som följer av principerna i protokollet har redan förverkligats i Finland både genom grundlagsbestämmelser och bestämmelser på lagnivå. Propositionen har därmed inga direkta verkningar på individens ställning förutom att protokollet möjliggör klagomål till ett inter-

nationellt rättstillämpande organ, d v s till den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna med anledning av kränkning av den rättighet som anges i protokollet. Protokollet kan inte anses ha verkningar på förverkligandet av jämställdheten.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Bakgrund

Det sjätte protokollet som trädde i kraft 1985 och som förbjöd dödsstraff i fredstid var det första internationella dokument som på ett bindande sätt förbjöd användandet av denna bestraffning.

Europarådets parlamentariska församling befäste därefter principen enligt vilken ratificering av det sjätte protokollet var en förutsättning för medlemskap i Europarådet för alla stater som ansökte om detta. År 1994 godkände den parlamentariska församlingen en rekommendation (1044) enligt vilken alla medlemsstater som ännu inte undertecknat och ratificerat det sjätte protokollet uppmanades att göra det.

Samma år framförde den parlamentariska församlingen i sin rekommendation (1246) att ministerkommittén skulle utarbeta ett protokoll till Europakonventionen om ett avskaffande av dödsstraffet under alla förhållanden.

I slutdeklaration av Europarådets toppmöte i Strasbourg i oktober 1997 efterlystes ett globalt avskaffande av dödsstraffet samt avhållande från verkställande av utdömda dödsstraff i Europa.

I en resolution antagen av Europarådets ministerkommitté år 2000 konstaterades att alla de dåvarande medlemsstaterna hade antingen avskaffat dödsstraffet eller åtminstone avhållit sig från verkställighet av utdömda dödsstraff och att man sålunda hade åstadkommit ett europeiskt område som var fritt från dödsstraff. Samtidigt erinrades de nya kandidatländerna om att avskaffandet av dödsstraffet var en förutsättning för medlemskap i Europarådet.

I samband med Europakonventionens femtioårsjubileum som hölls i anslutning till en ministerkonferens i Rom år 2000 antogs en resolution i vilken ministerkommittén uppmanades att undersöka möjligheten att upp-

rätta ett nytt protokoll som skulle avskaffa dödsstraffet även under andra förhållanden än i fredstid. Dessutom uppmanades de medlemsstater som ännu inte ratificerat det sjätte protokollet eller avskaffat dödsstraffet att göra detta så snart som möjligt.

Vid ministerkommitténs sammanträde i december 2000 presenterade Sverige ett utkast till ett protokoll om dödstraffets totala avskaffande.

5.2. Avtalsförhandlingarna

I början av år 2001 gav Europarådets ministerkommitté till styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) i uppdrag att under samma år uppgöra det ovan nämnda protokollet. Det förberedande arbetet gjordes i kommittén för utveckling av de mänskliga rättigheterna (DH-DEV) som lyder under styrkommittén. Efter det att styrkommittén godkänt utkastet till protokoll och till dess förklarande rapport överfördes dokumenten

till ministerkommittén som i sin tur godkände texten till det trettonde protokollet den 21 februari 2002 och öppnade protokollet för undertecknande den 3 maj 2002 i samband med Europarådets ministerkonferens i Vilnius. Då undertecknades protokollet av 36 medlemsstater, inklusive Finland, och tre medlemsstater ratificerade det. Protokollet har trätt i kraft internationellt den 1 juli 2003 och fram till den 31 maj 2004 har 18 medlemsstater undertecknat och 24 medlemsstater ratificerat eller godkänt det.

5.3. Beredningen av propositionen i Finland

Såväl före undertecknandet av protokollet som före utfärdandet av regeringens proposition har utlåtande om protokollet begärts av justitieministeriet. Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag i utrikesministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Protokollet består av åtta artiklar.

Artikel 1. I artikeln bestäms om avskaffandet av dödsstraffet. Ingen får dömas till döden och ett sådant straff får inte verkställas. Artikeln skall läsas tillsammans med artikel 2 i konventionen.

I Finland avskaffades dödsstraff från bestraffningssystem under fredstid genom en lag av år 1949 (728/1949) och totalt genom en lag av år 1972 (343/1972).

År 1995 reviderades regeringsformens bestämmelser om de grundläggande rättigheterna (969/1995). Därefter innehöll 6 § 2 mom. regeringsformen ett förbud, enligt vilket ingen får dömas till döden eller torteras eller utsättas för någon annan behandling som kränker människovärdet. Motsvarande bestämmelse finns numera i 7 § 2 mom. i grundlagen (731/1999).

Europeiska människorättskonventionen och dess protokoll samt MP-konventionen och dess fakultativa protokoll gäller som lag i Finland.

Protokollet medför således inga lagstiftnings- eller övriga åtgärder i Finland.

Artikel 2. Enligt artikel 2 får inga avvikelser enligt artikel 15 i konventionen ske från bestämmelserna i protokollet i nödläge. Avsikten är att uttryckligen förbjuda dödsstraff även under krigstid och under överhängande krigshot.

Artikel 3. I artikel 3 bestäms att inga förbehåll får göras beträffande protokollet. Detta är ett undantag från artikel 64 i konventionen enligt vilken reservationer presumeras vara tillåtna.

Artikel 4. Artikel 4 berör tillämpningen av protokollet på territorium eller territorier vilkas internationella förhållanden avtalsparten ansvarar för. Ordalydelsen i bestämmelsen grundar sig på de modeller för slutbestämmelser som är godkända av Europarådet. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 5 i sjätte protokollet.

Artikel 5. Enligt artikel 5 tillämpas artiklarna 1—4 i protokollet i förhållande till bestämmelserna i konventionen. Detta gäller bland annat de bestämmelserna i konventionen som berör övervakningssystemet. Därför utsträcker en förklaring enligt artikel 4 i protokollet om det geografiska området jurisdiktionen för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna till att omfatta även ifrågavarande område.

Även om artiklarna i protokollet inte i sig utesluter bestämmelserna i artikel 2 stycke 1 andra meningen i konventionen, står det klart, att de stater som ratificerat protokollet inte kan använda möjligheten enligt andra meningen i ifrågavarande stycke att verkställa ett dödsstraff utdömt av en domstol. På liknande sätt kan inte heller möjligheten enligt artikel 2 i sjätte protokollet att använda dödsstraff under krigstid användas.

Eventuella problem avseende förhållandet mellan protokollet och konventionen hör enligt artikel 32 i konventionen till jurisdiktionen för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Artikel 6. Artikel 6 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna avseende anslutning till protokollet för medlemsstater i Europarådet.

Artikel 7. Enligt artikel 7 träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter från den dag då tio av Europarådets medlemsstater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 6. I förhållande till en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet träder detta i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet deponerats.

Artikel 8. Artikel 8 innehåller en bestämmelse om Europarådets generalsekreterares, som agerar som protokollets depositarie, underrättelseskyldighet beträffande åtgärder, notifikationer och redogörelser som rör protokollet.

Det hör en förklarande rapport till protokollet. Denna rapport utgör dock inte en del av protokollet och de ställningstaganden som framförs i den är inte heller annars juridiskt bindande.

2. Motivering till lagförslaget

1 §. Enligt 1 § i lagen sätts de bestämmelser i trettonde protokollet till konventionen som hör till området för lagstiftningen i kraft som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem. De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen redogörs nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Lagen föreslås träda i kraft genom förordning av republikens president samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del.

3. Ikraftträdande

Protokollet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då tio medlemsstater av Europarådet har ratificerat det. Protokollet har trätt i kraft internationellt den 1 juli 2003. I förhållande till en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet träder detta i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet deponerades.

Avsikten är att lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det trettonde protokollet till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som ingår i propositionen skall träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse eller som enligt grundlagen av någon annan anledning

kräver riksdagens godkännande. Enligt riksdagens grundlagsutskott skall en bestämmelse i ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen, 1) om bestämmelsen gäller utövande eller inskränkning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är tryggad i grundlagen, 2) om bestämmelsen i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter, 3) om det enligt grundlagen skall föreskrivas i lag om den fråga som bestämmelsen avser, 4) om det finns gällande bestämmelser i lag om den fråga som bestämmelsen avser eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland skall föreskrivas om frågan i lag. Enligt grundlagsutskottet anses en internationell förpliktelse höra till området för lagstiftningen enligt dessa kriterier oberoende av om den står i strid mot eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd).

Europeiska människorättskonventionen har satts i kraft genom lag (438/1990). Detsamma gäller för dess åtskilliga protokoll.

Artikel 1 i det trettonde protokollet som innehåller ett allmänt förbud mot dödsstraff påverkar behovet av riksdagens samtycke och sättet för sättande i kraft av protokollet. Enligt 7 § 1 mom. i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet. Artikel 1 i protokollets gäller därmed utövande av en grundläggande rättighet som tryggas i grundlagen samt grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. På grund av de skäl som anförts ovan hör artikel 1 till området för lagstiftningen och förutsätter därmed riksdagens godkännande. Bestämmelserna överensstämmer med lagstiftningen i Finland.

Protokollet utvidgar jurisdiktion för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, men det innehåller inte bestämmelser som berör grundlagen på det sätt som anges i dess 94 § 2 mom. Därför kan protokollet enligt regeringens uppfattning godkännas med enkel majoritet och förslaget till lagen om sättande i kraft av protokollet kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås att

Riksdagen godkänner det i Vilnius den 3 maj 2002 upprättade trettonde protokollet till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll nr 13 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

I enlighet med riksdagen beslut föreskrivs:

1 § De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Vilnius den 3 maj 2002 uppgjorda trettonde protokollet till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna gäller	som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.
	2 § Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 11 juni 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

(Översättning)

PROTOKOLL NR 13

**TILL KONVENTIONEN OM SKYDD
FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHET-
TERNA OCH DE GRUNDLÄGGANDE
FRIHETERNA,**

**avseende avskaffande av dödsstraffet
under alla omständigheter**

Europarådets medlemsstater, som har under-
tecknat detta protokoll,

som är övertygade om att allas rätt till liv
är ett grundläggande värde i ett demokr-
atiskt samhälle och att avskaffandet av döds-
straffet är nödvändigt för skyddet av denna
rättighet och för det fulla erkännandet av
alla människors inneboende värdighet,

som önskar stärka det skydd av rätten till
livet som garanteras av konventionen om
skydd för de mänskliga rättigheterna och de
grundläggande friheterna, vilken under-
tecknades i Rom den 4 november 1950
(nedan kallad "konventionen"),

som beaktar att det sjätte protokollet till
konventionen om avskaffande av dödsstraf-
fet, som undertecknades i Strasbourg den
28 april 1983, inte utesluter dödsstraff för
handlingar som begåtts under krigstid eller
under överhängande krigshot,

som har bestämt sig att ta det avgörande
steget för att avskaffa dödsstraffet under
alla omständigheter,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Avskaffande av dödsstraffet

Dödsstraffet skall vara avskaffat. Ingen
får dömas till ett sådant straff och ett sådant
straff får inte verkställas.

PROTOCOLE N° 13

**A LA CONVENTION DE SAUVE-
GARDE DES DROITS DE L'HOMME
ET DES LIBERTES FONDAMENTA-
LES,**

**relatif à l'abolition de la peine de mort en
toutes circonstances**

Les Etats membres du Conseil de
l'Europe, signataires du présent Protocole,

Convaincus que le droit de toute personne
à la vie est une valeur fondamentale dans
une société démocratique, et que l'abolition
de la peine de mort est essentielle à la pro-
tection de ce droit et à la pleine reconnais-
sance de la dignité inhérente à tous les êtres
humains;

Souhaitant renforcer la protection du droit
à la vie garanti par la Convention de sauve-
garde des Droits de l'Homme et des Lib-
ertés Fondamentales signée à Rome le 4
novembre 1950 (ci-après dénommée «la
Convention»);

Notant que le Protocole n° 6 à la Con-
vention concernant l'abolition de la peine de
mort, signé à Strasbourg le 28 avril 1983,
n'exclut pas la peine de mort pour des actes
commis en temps de guerre ou de danger
imminent de guerre;

Résolus à faire le pas ultime afin d'abolir
la peine de mort en toutes circonstances,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Abolition de la peine de mort

La peine de mort est abolie. Nul ne peut
être condamné à une telle peine ni exécuté.

Artikel 2

Förbud mot avvikelser

Ingen avvikelse enligt artikel 15 i konventionen får ske från bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 3

Förbud mot reservation

Ingen reservation enligt artikel 57 i konventionen får göras beträffande bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 4

Territoriell tillämpning

1. En stat kan vid tidpunkten för undertecknandet av detta protokoll eller när den deponerar sitt ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument ange på vilket territorium eller vilka territorier detta protokoll skall vara tillämpligt.

2. En stat kan när som helst senare, genom en till Europarådets generalsekreterare ställd förklaring, utsträcka tillämpningen av detta protokoll till ett annat territorium som anges i förklaringen. Med avseende på ett sådant territorium träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. En förklaring som avgetts i enlighet med de båda föregående punkterna kan, med avseende på ett territorium som har angetts i förklaringen, återkallas eller ändras genom en underrättelse ställd till generalsekreteraren. Återkallelsen eller ändringen gäller från den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 5

Förhållande till konventionen

I förhållande mellan de stater som är par-

Article 2

Interdiction de dérogations

Aucune dérogation n'est autorisée aux dispositions du présent Protocole au titre de l'article 15 de la Convention.

Article 3

Interdiction de réserves

Aucune réserve n'est admise aux dispositions du présent Protocole au titre de l'article 57 de la Convention.

Article 4

Application territoriale

1. Tout Etat peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera le présent Protocole.

2. Tout Etat peut, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application du présent Protocole à tout autre territoire désigné dans la déclaration. Le Protocole entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée ou modifiée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général. Le retrait ou la modification prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 5

Relations avec la Convention

ter i konventionen skall artiklarna 1—4 i detta protokoll anses som tilläggsartiklar till konventionen och alla bestämmelser i konventionen skall tillämpas i enlighet härmed.

Artikel 6

Undertecknande och ratifikation

Detta protokoll skall stå öppet för undertecknande av de medlemsstater i Europarådet som har undertecknat konventionen. Det skall ratificeras, godtas eller godkännas. En medlemsstat får inte ratificera, godta eller godkänna detta protokoll utan att först eller samtidigt ratificera konventionen. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 7

Ikraftträdande

1. Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då tio av Europarådets medlemsstater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 6.

2. I förhållande till en medlemsstat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av protokollet träder detta i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumentet deponeras.

Artikel 8

Depositariens uppgifter

Europarådets generalsekreterare skall underrätta alla Europarådets medlemsstater om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,

Les Etats Parties considèrent les articles 1 à 4 du présent Protocole comme des articles additionnels à la Convention, et toutes les dispositions de la Convention s'appliquent en conséquence.

Article 6

Signature et ratification

Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe qui ont signé la Convention. Il sera soumis à ratification, acceptation ou approbation. Un Etat membre du Conseil de l'Europe ne peut ratifier, accepter ou approuver le présent Protocole sans avoir simultanément ou antérieurement ratifié la Convention. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 7

Entrée en vigueur

1. Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle dix Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le présent Protocole conformément aux dispositions de son article 6.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le présent Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 8

Fonctions du depositaire

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera à tous les Etats membres du Conseil de l'Europe :

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratifica-

c) dagen för detta protokolls ikraftträdande enligt artiklarna 4 och 7,

d) andra åtgärder, notifikationer eller underrättelser som rör detta protokoll.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Vilnius den 3 maj 2002 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall överlämna en bestyrkt kopia till varje medlemsstat i Europarådet.

tion, d'acceptation ou d'approbation;

c) toute date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à ses articles 4 et 7;

d) tout autre acte, notification ou communication, ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Vilnius, le 3 mai 2002, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.